

ADAMCZYK BOGDAN OFMCONV

Isten Szolgája P. Kelemen Didák élete és tiszteletének kibontakozása

Kiadta a Madách Egyesület, Pozsony 2014-ben. Első kiadás. Oldalszám 272.
Felelős kiadó: Csanda Gábor. Felelős szerkesztő: Ondrejčák Eszter. Borítóterv
és nyomdai előkészítés: Csető Péter. Nyomta a Rubiconprint Kft., Somorja.

Vydal Spolok Madách – Madách Egyesület, Bratislava, 2014. IČO 30817719.
Prvé vydanie. Počet strán 272. Vydavateľ: Gábor Csanda. Redaktor: Estera Ondrejčáková.
Návrh obálky a grafická úprava: Péter Csető. Vytlačil: Rubiconprint,
s.r.o., Šamorín.

ISBN 978-80-971759-7-9

TARTALOM

Ajánló

Előszó

Bevezetés

1. Magyarország története (1683-1744)
 - 1.1. Bécs ostromától Buda ostromáig
 - 1.2. A Rákóczi-szabadságharc
 - 1.3. A Habsburg Birodalom kebelén
2. A Minorita Rend újjáéledése a török kiűzése után
 - 2.1. A magyar minorita tartomány története a XVII-XVIII. században
 - 2.2. A XVII. század – A megújulás szolgálatában
 - 2.3. Az erdélyi tartomány (1627-1714)
 - 2.4. A XVIII. század – A Rend gyors fejlődése
 - 2.5. A Minorita Rend szerepe az oktatásban
3. Kelemen Didák világi munkatársai
 - 3.1. Gróf Károlyi Sándor
 - 3.1.1. Károlyi Sándor politikai szereplése
 - 3.1.2. Károlyi Sándor szerepe az egyházi életben
 - 3.1.3. Károlyi Sándor kapcsolata P. Kelemen Didákkal
 - 3.2. Károlyi Sándorné Barkóczy Krisztina
 - 3.3. Haller Gáborné Károlyi Klára
 - 3.3.1. Károlyi Klára élete és erényei
 - 3.3.2. Károlyi Klára szerepe az egyházi életben
 - 3.4. Koháry István
4. A Tisza-vidék apostola (1683-1744)
 - 4.1. Kelemen Didák élete és apostoli munkája
 - 4.2. Kelemen Didák papi és szerzetesi hivatása
 - 4.2.1. Papi szolgálatának kezdetén (1710-1717)
 - 4.2.2. Nagybányai házfőnöksége (1710-1713)
 - 4.2.3. Egri házfőnöksége (1713-1715)
 - 4.2.4. Második nagybányai megbízatása (1716-1717)
 - 4.2.5. A rekatoizáció szolgálatában (1717-1729)
 - 4.2.6. Első tartományfőnöksége (1717. jún. 1. – 1720. júl. 20.)
 - 4.2.7. Első nyírbátori házfőnöksége (1720-1723)
 - 4.2.8. Második tartományfőnöksége (1723. aug. 7. – 1726. jún. 24.)
 - 4.2.9. Második nyírbátori házfőnöksége (1726-1729)
 - 4.2.10. Kelemen Didák missziója 1729-től haláláig
 - 4.2.11. A miskolci letelepedés
 - 4.2.12. Harc a pestissel (1736-1740)
 - 4.3. Kelemen Didák betegsége és halála (1740-1744)
5. Kelemen Didák irodalmi munkássága
 - 5.1. Kelemen Didák írásai
 - 5.1.1. Pázmány Péter hatása Kelemen Didák írásaiban
 - 5.1.2. Kelemen Didák írásainak jelentősége a szakirodalomban

- 5.2. Kelemen Didák szerzőségének bizonyítható munkái
 - 5.2.1. «Halotti prédikáció»
 - 5.2.2. «Buza fejek»
 - 5.2.3. «Lelki öröm»
 - 5.2.4. «Krucσαι Márton Úr»
 - 5.2.5. «Üdvösseges tudomány»
 - 5.2.6. «a keresztény embernek 'zidóval az idvösség dolgáról való beszélgetése»
 - 5.2.7. «Masodik halotti praedicatio»
 - 5.2.8. «a' szent mise»
 - 5.2.9. «Keresztényi tudomány, avagy Kiss-catechismus»
- 5.3. Kelemen Didáknak tulajdonított művek
 - 5.3.1. «Úr-napi és Sz. Antal napi praedicatiok»
 - 5.3.2. «Szent Antal napjára való praedicatio»
 - 5.3.3. « az dicsőült szentek tiszteletéről»
 - 5.3.4. «Rettenetes utolsó szempillantás»
- 5.4. Kelemen Didák levelei

6. P. Kelemen Didák tisztelete

- 6.1. A szentek tisztelete
 - 6.1.1. A szentek tisztelete a Katolikus Egyházban
- 6.2. A szentté avatások történeti áttekintése
- 6.3. A szentté avatás mai gyakorlata

7. Kelemen Didák boldoggá avatásának története

- 7.1. A boldoggá avatás egyházmegyei szakasza
- 7.2. A boldoggá avatás eseményei napjainkig

8. A tiszteletadás jelei a történelemben

- 8.1. Biográfiák Kelemen Didákról
- 8.2. A történelem tanúságtevői Didák atyáról
- 8.3. Tanulmányok és megemlékezések Didák atyáról
 - 8.3.1. A Miskolci Minorita Plébánia kiadványai
 - 8.3.2. Adamczyk Bogdan szerkesztő munkái
 - 8.3.3. Dobos Marianne Didák atyáról szóló könyvei
- 8.4. Tudományos konferenciák
 - 8.4.1. *Veritatem facere in caritate*
 - 8.4.2. „Szegények mindig lesznek veletek”
 - 8.4.3. *Állunk a határon – stoimy na granicy*
 - 8.4.4. A mély szegénység konferenciája
 - 8.4.5. „... s nem lettetek-e gonosz felfogású bírakká?”

9. Kelemen Didák kultusza

- 9.1. Képek Kelemen Didákról
- 9.2. Szentképek és könyörgések boldoggá avatásáért
 - 9.2.1. Szentképek és imaszövegek
 - 9.2.2. Könyörgések és imádságok
- 9.3. Csodálatos gyógyulások

Összegzés

Források és szakirodalom

Függelék

Mellékletek

Zhrnutie

Sommario

AJÁNLÓ

Isten Szolgája Kelemen Didák életműve szerves része az Egri Főegyházmegye török kor utáni lelki és szellemi megújulásának. Ez a komplex feladat együtt jelentkezett a rekatolizációs törekvésekkel, amelyekben a Minorita Rend szintén oroszlánrészét vállalt. Didák atyának kiemelkedő szerepe volt a miskolci minorita templom és rendház felépítésében. Annak ellenére, hogy többször is volt tartományfőnök és a magyar minoriták atyjának tekintették, hosszú éveken át a kor elvárásaihoz képest is rendkívül szerény körülmények között élt Miskolcon. Erdődy Gábor egri püspök viszont nagy bizalommal és ragaszkodással viseltetett személye iránt. Az ő kifejezett kérésének engedelmeskedve vállalta, hogy minden nehézség ellenére a miskolci közösségben marad egészen haláláig. Nem véletlen tehát, hogy már 1775-ben megindult a boldoggá avatási eljárás egyházmegyei szakasza Eszterházy Károly egri püspök jóváhagyásával. Az Egri Főegyházmegye azóta is töretlenül sajátjának tekinti ezt a nemes ügyet és készséggel támogatja.

Bogdan Adamczyk atya, e kötet szerzője maga is hosszú éveken át élt abban a miskolci minorita közösségben, amelyet egykor Kelemen Didák atya alapított, amelynek többször tartományfőnöke, majd lelki vezetője volt. Ezen évek során megismerkedett a szentéletű szerzetes életművével és annak korunkig mutató hatásával. Sokat tett azért, hogy egyre szélesebb körben megismerjék Isten Szolgájának alakját. Konferenciákat, lelkigyakorlatokat szervezett, majd pedig tudományos kutatásokat folytatott nemcsak Miskolcon és Egerben, hanem Rómában, a Rend központi levéltárában is.

Bogdan atya e kötet közreadásával jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a korunkban is aktuális keresztény megújulást munkálja.

Kelemen Didák példája ma is képes arra, hogy lelkesítsen és cselekvésre sarkalljon az Evangélium hirdetésével. Bárcsak e kötet nyomán is sarjadnának új kezdeményezések fiataljaink körében, kiket lelkesít Jézus Krisztus követése, amelyért Isten Szolgája kész volt minden áldozatra!

Eger, 2014. augusztus 28.

*Dr. Ternyák Csaba
egri érsek*

ELŐSZÓ

Az Egyház történelmén végigtekintve több olyan, az életszentség hírében mennybeköltözött boldog és szent kanonizációjának történetével találkozunk, ahol hosszú évszázadok teltek el a haláluktól az oltárra emelésig.

Minden szentet, bármelyik korban él is, istenközelsége teszi szentté. Mivel a szent Isten közelségében él, ezért ő az az ember, aki kérdéseinkre feleletet tud adni. Ez különösen a mi korunkban jelent igen nagy kihívást a szentek számára.

A *szent* az a megvilágosodott ember, aki a legsötétebb helyzetben is megmutatja az életmentő utat. Iránytű tud lenni, mert magasabb rendet őriz magában, a természetfeletti világgal áll kapcsolatban, és onnan árad belőle az a titkos bölcsesség, amely szájába adja a helyes szót. Nagy ajándék, ha egy nemzedéknek szentjei vannak, akiktől minden helyzetben tanácsot kérhet, akiktől nemcsak néhány intellektuálisan okos véleményt kap, hanem egyszerű, lényegbevágó szót közvetítenek számára.

A Történelem Ura a történelemben úgy cselekszik az emberek által, hogy az adott helyen és korban élt életek és cselekedetek nemcsak akkor és ott, de országhatárokon átívelve, és évszázadokkal később is világszerte példázzák Magasztos Fölsége nagy tetteinek dicséretét – ahogyan olvasható Isten Szolgája Kelemen Didákról dr. Csák Alajos Cirjék *Kelemen Didák csodás élete és működése* címmel készített dokumentum kötetében is.

Munkámhoz, mint Kelemen Didák lengyel rendtársa, azzal a céllal kezdtem, hogy mihamarabb a boldogok sorában tisztelhessek őt. Tekintettel arra, hogy ezt mind az Egri Főegyházmegye, mind a Minorita Rendtartomány fontosnak tekinti, lehetőségem nyílt Rómában, a Minorita Rend Levéltárában is kutatásokat végezni. Jelenleg pedig Szlovákiában szolgálok, innen igyekszem főként a Kárpát-medence olyan magyar lakta területeire eljutni, melyekhez Didák atya tevékenysége is köthető, itt további kutatásokat végezni, illetve előadásokban, prédikációkban ismertetni Kelemen Didák szent életét, kiemelve történelmi alakjának és apostoli munkájának nagyságát.

Bár Didák atya korának ismert és keresett prédikátora volt, élete és áldásos tevékenysége elsősorban nem a szavak és érvek, hanem a tettek és a szeretet útja volt. Az egyszerű nép, a főurak, sőt idővel még a protestánsok is megkedvelték. Örömmel hallgatták, mert úgy érezték, az Úrral találkoznak általa. Irodalmi munkásságával majdnem kizárólag a rekatolizáció ügyét szerette volna szolgálni. Patrónusai felismerték ezt, és mert szükség volt ilyen témájú egyházi jellegű kiadványokra, szorgalmazták kinyomtatásukat.

Nemcsak az irodalomtörténet vagy a történettudomány kíváncsi az alakja körül kialakítható körkép megrajzolására, hanem az Egyház szigora is figyeli és várja mindazokat a mozzanatokat, amelyek személye körül azt az aurát megrajzolhatják, amelyek a boldoggá vagy szentté avatásához szükségessé válhatnak.

Szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik segítettek a könyv elkészítésében,

szerkesztésében és megjelenésében. Elsősorban a Generális Kúria testvéreinek, mert rendelkezésemre bocsátották a dokumentumokat, és lehetőségem nyílt azok tanulmányozására.

Hálás vagyok Dobos Marianne segítségéért is, aki Kelemen Didák kultuszának előmozdításában fejtett ki áldásos tevékenységet, és a kutatási munkám haladásában segédkezett. Végül köszönetet mondok Ondrejčák Eszter szerkesztőnek az önzetlen és áldozatos munkájáért.

Kelemen Didák halálának 270. évfordulóján imádkozzunk még buzgóbb hittel, reménnyel és szeretettel boldoggá avatásáért.

Szentháromság egy Isten, magasztald fel nevedet hű szolgád, Kelemen Didák boldoggá avatásával, amelyért alázatosan könyörgünk. Égi közbenjárására áldd meg mindennapi ügyeinket, és add kegyelmedet, hogy az élő hit és áldozatos felebaráti szeretet gyakorlásában példáját követve az örök boldogságot elnyerjük.

Imreg, 2014. augusztus 29.

fra Bogdan Adamczyk OFMConv